Sari Haavisto
Neuvotteleva virkamies
Työ- ja elinkeinoministeriö
6.2.2024

Sivistysvaliokunta 8.2.2024: Valtioneuvoston selvitys (E61/2023vp), Euroopan komission ehdotus neuvoston suositukseksi Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet kaikille

Eduskunnan sivistysvaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriön asiantuntijalausuntoa asiasta Valtioneuvoston selvitys (E61/2023vp), Euroopan komission ehdotus neuvoston suositukseksi Eurooppa liikkeellä – oppimiseen liittyvän liikkuvuuden mahdollisuudet. Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi ja lausuu asiasta seuraavasti:

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että oppimiseen liittyvää liikkuvuutta lisäämällä voidaan osaltaan tukea osaamistason kehittymistä EU-alueella ja Suomessa sekä sitä kautta edistää kestävää kasvua ja työmarkkinoilla tarvittavan osaamisen saatavuutta. Suomalaiset työnantajat, koulutuksen järjestäjät ja opiskelijat voivat hyötyä oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta työmarkkinoilla hyödynnettävän uudenlaisen osaamisen muodossa. Työ- ja elinkeinoministeriö pitääkin tärkeänä, että suositus huomioi työmarkkinoiden osaamistarpeet (ml. vihreään ja digitaaliseen siirtymään liittyvät) ja toteaa, että osaamistarpeiden ennakointia tarvitaan osaamisen kehittämisen suuntaamiseksi työmarkkinoiden tarpeisiin.

Suositus koskee oppimisen liikkuvuutta kaikilla koulutusasteilla sisältäen aikuiskoulutuksen ja työuran aikaisen jatkuvan oppimisen. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää lähtökohtaa erittäin kannatettavana, sillä työikäisillä on yhä useammin tarve lisätä osaamistaan täydentävillä tai kokonaan uusilla opinnoilla. Aikuisilla liikkuvuuteen liittyy myös erilaisia haasteita kuin nuorilla. Yhtä lailla kannatettavaa on, että suosituksilla pyritään vahvistamaan eri väestöryhmien yhdenvertaisuutta ja työllistyvyyttä.

Suosituksiin sisältyy oppisopimuskoulutuksen rooli liikkuvuuden edistämisessä, minkä osalta työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että oppisopimuskoulutuksen hyödyntäminen on Suomessa ollut suhteellisen vähäistä. Näiltä osin tulisikin huomioida myös työnantajien rooli suosituksen toimeenpanon kannalta keskeisinä toimijoina.

Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan oppimiseen liittyvä liikkuvuus voi tukea myös työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton tavoitteita. Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti työvoimaa täydennetään ensisijaisesti EU/ETA-maista, minkä lisäksi kansainvälistä rekrytointia edistetään myös kohdennetusti kolmansista maista. Talent Boost -ohjelma 2023–2027 kokoaa työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton toimet ja tavoitteet yhteen. Ohjelman mukaisesti kansainvälisten opiskelijoiden määrää Suomessa pyritään edelleen hallitusti lisäämään ja parantamaan edellytyksiä Suomeen työllistymiselle.

Ehdotus sisältää suosituksia liikkuvuusjaksoilla hankitun osaamisen tunnistamiseksi ja kielten osaamisen lisäämiseksi. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että ulkomailla hankittua osaamista ei toiseksi aina riittävästi hyödynnetä suomalaisilla työmarkkinoilla. Ulkomailla hankitun osaamisen täysimääräinen hyödyntäminen työmarkkinoilla edellyttääkin, että formaalia ja non-formaalia osaamista voidaan tehokkaasti tunnistaa ja tunnustaa. Lisäksi tarvitaan kielitaidon kehittämiseksi riittäviä ja joustavia mahdollisuuksia.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että oppimiseen liittyvään liikkuvuuteen liittyy monenlaisia näkökulmia ja katsoo, että jatkokeskusteluissa tulisi selventää, mitä kaikkia toimia suositus koskee. Komission ehdottaa myös, että neuvosto suosittelisi jäsenmaita kehittämään suositukseen liittyvä toimintasuunnitelmat vuosille 2025-2030. Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tärkeänä, että mahdollisten suunnitelmien laatiminen olisi selkeää eikä aiheuttaisi ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Lisäksi suunnitelmissa tulisi huomioida jatkuvaan oppimiseen ja työelämään liittyvät näkökulmat

Työ- ja elinkeinoministeriö on osallistunut valtioneuvoston kannan muodostukseen ja pitää esitettyjä kantoja perusteltuina.